

Finanšu ministrijai piešķirtā finansējuma izlietojums dīkstāves pabalsta izmaksai

Finanšu revīzija

Publicēšanas datums: 26.11.2020

[ZIŅOJUMA PILNS TEKSTS \(LV\)](#) ↗

[KOPSAVILKUMS \(EN\)](#) ↗

Ko mēs vērtējam un kāpēc?

Finanšu ministrijai saistībā ar Covid-19 radītās krīzes pārvarēšanu, seku mazināšanu un novēršanu Ministru kabinets ir piešķīris papildu līdzekļus no valsts budžeta programmas “Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem”, kas nepārsniedz 101.8 milj. euro, lai nodrošinātu dīkstāves pabalsta izmaksu darbiniekiem, kas tiek nodarbināti uzņēmumos, kam sakarā ar Covid-19 izplatību ir būtiski pasliktinājusies finanšu situācija, vai līdzīgā situācijā esošām pašnodarbinātām personām.

Dīkstāves pabalsts ir viens no likumā “Par valsts apdraudējuma un tā seku novēršanas un pārvarēšanas pasākumiem sakarā ar Covid-19 izplatību” noteiktajiem atbalsta mehānismiem Covid-19 izraisīto seku novēršanai un pārvarēšanai, kas jau 2020. gada martā tika ieviests. Tā būtība ir atlīdzības kompensācija krīzes skarto nozaru darbiniekiem, ja darba devējs nenodarbina darbinieku, un pašnodarbinātām personām, kuru saimniecisko darbību skārusi krīze. Dīkstāves pabalsta apmērs ir līdz 75 % no iepriekšējo sešu mēnešu vidējās atlīdzības apmēra, bet ne vairāk kā 700 euro par kalendāro mēnesi.

Mūsu starpziņojumā apkopota informācija par veiktajām pārbaudēm Finanšu ministrijā un tās padotības iestādē Valsts ieņēmumu dienestā (VID) par papildus piešķirto līdzekļu Covid-19 seku novēršanai faktisko izlietojumu – dīkstāves pabalsta izmaksai. Revīzijā izvērtēti arī pabalsta piešķiršanai noteiktie kritēriji un pabalsta administrēšanas process.

Ko mēs konstatējam?

VID tika piešķirts 54 076 431 euro un izlietots 53 784 481 euro jeb 53 % no sākotnēji plānotā finansējuma. Pabalsts izmaksāts 52 867 darba ņēmējiem 51 446 671 euro apmērā un 2381 pašnodarbinātai personai 2 337 810 euro apmērā (dati uz 14.8.2020.). Faktiskais izlietojums bija ievērojami mazāks nekā Ministru kabineta sākotnēji piešķirtais jeb rezervētais finanšu līdzekļu apjoms, lai gan sākotnējie aprēķini balstījās uz konkrētu nozaru tvērumu un attiecīgi šaurāku pabalstu saņēmēju loku, kā arī pabalsts bija paredzēts īsākam periodam. Aprēķinos pabalsta izmaksa bija paredzēta divus mēnešus, bet faktiski tika veikta nepilnus četrus mēnešus.

Pārbaudot, vai VID dīkstāves pabalstu ir piešķīris un izmaksājis atbilstoši dīkstāves pabalsta piešķiršanas mērķim un normatīvajos aktos noteiktajām prasībām, mēs neesam konstatējuši būtiskas neatbilstības. Tomēr mēs konstatējām normatīvā regulējuma nepilnības:

- Pamatā grozījumi dīkstāves pabalsta reglamentējošos Ministru kabineta noteikumos tika izdarīti ar mērķi paplašināt dīkstāves pabalsta saņēmēju loku. Tomēr vienu grozījumu rezultātā, ietverot jaunu dīkstāves pabalsta saņēmēju loku, citi tika izslēgti no potenciālo dīkstāves pabalsta saņēmēju loka.
- Vairākos gadījumos dažām personu grupām bija radīti nelīdzvērtīgi nosacījumi dīkstāves pabalsta saņemšanai:
 - starp pašnodarbinātām personām situācija bija labvēlīgāka mikrouzņēmumu nodokļa maksātājiem, jo nebija noteikts kritērijs, atbilstoši kuram tiktu vērtēts deklarētais mikrouzņēmumu nodokļa apjoms, ņemot vērā, ka mikrouzņēmumu nodokļa maksātāji nemaksā citus nodokļus. Savukārt pārējām pašnodarbinātām personām pabalsta saņemšanai bija noteikts minimālais veikto valsts sociālo apdrošināšanas obligāto iemaksu apmērs 2019. gada pēdējo divu ceturkšņu periodā;
 - maksājot līdzvērtīgus nodokļus, darba ņēmējiem, kuri strādāja pie viena krīzes skartā darba devēja, situācija bija labvēlīgāka nekā tiem darba ņēmējiem, kuri strādāja nepilnu darba slodzi pie vairākiem krīzes skartajiem darba devējiem un kuriem bija iespējams saņemt dīkstāves pabalstu no vidējās bruto samaksas tikai pie viena darba devēja.

Ko mēs secinājām?

Revīzijas rezultātā sniegts priekšlikums Ministru kabinetam – lai krīzes skartajiem potenciālajiem atbalsta saņēmējiem būtu līdzvērtīgi nosacījumi, turpmāk, ieviešot jaunus atbalsta veidus un paplašinot atbalsta saņēmēju loku, nodrošināt, ka vienlaikus netiek izslēgtas kādas noteiktas personu grupas, kuras līdz izmaiņu veikšanai kvalificējās atbalsta saņemšanai, kā arī konkrēta atbalsta veida mērķa grupā nodrošināt līdzvērtīgas iespējas pretendēt uz atbalstu.

Kas ņemts vērā šajā ārkārtējā situācijā pēc revīzijas – darba ņēmēji atbalstu par dīkstāvi no vidējās bruto samaksas var saņemt pie vairākiem krīzes skartajiem darba devējiem, atbalsta par dīkstāvi saņemšanai nav noteikts minimālais valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu apmērs, atbalstu par dīkstāvi nosaka proporcionāli dīkstāves periodam.